

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยนับว่าเป็นพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายของกล้วยไม้สูง โดยมีรายงานการพบกล้วยไม้ป่าประมาณ 177 สกุล 1,136 ชนิด นอกจากจะเป็นกล้วยไม้ที่มีการกระจายพันธุ์ทั่วไปแล้ว ยังมีกล้วยไม้กลุ่มที่เป็นพืชเฉพาะถิ่นของประเทศไทยถึง 170 ชนิด (Thaithong, 1999) แต่ในปัจจุบันกล้วยไม้ป่าของไทยมีจำนวนลดน้อยลงเนื่องจากถิ่นอาศัยในธรรมชาติถูกรบกวน อีกทั้งยังถูกลักลอบนำออกจากถิ่นอาศัยอย่างผิดกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า ดังนั้นจึงควรมีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความหลากหลายของกล้วยไม้อย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นข้อมูลในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พืชกลุ่มนี้อย่างยั่งยืนต่อไป

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2505 มีพื้นที่ประมาณ 2,165.55 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม พื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สระบุรี นครนายกและปราจีนบุรี สภาพภูมิประเทศของอุทยานฯ เป็นเทือกเขาที่สลับซับซ้อนมีระดับความสูงที่แตกต่างกัน มีความสมบูรณ์ของป่าไม้สูง จึงเป็นต้นน้ำสำคัญซึ่งหล่อเลี้ยงชุมชนที่อยู่โดยรอบ เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณและสัตว์ป่านานาชนิด อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จึงได้รับการลงมติให้เป็นอุทยานมรดกโลก เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2548 (UNESCO World Heritage Centre, 2005)

เขาเขียว เป็นยอดเขาที่สำคัญแห่งหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพราะเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำนครนายกและแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเป็นลุ่มน้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียง (กรมป่าไม้, 2529) มีพื้นที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร ความสูงจากระดับน้ำทะเลระหว่าง 600-1,300 เมตร ภูมิประเทศโดยทั่วไปประกอบด้วยประเภทป่าที่หลากหลาย ทั้งป่าดิบชื้นและทุ่งหญ้าที่มีไม้เบญจพรรณขึ้นแทรกประปราย บริเวณที่มีความสูง 1,000 เมตรขึ้นไปเป็นป่าดิบเขา มีภูมิอากาศหนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 3,000 มิลลิเมตร/ปี (กรมป่าไม้, 2544) จากสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างนี้เอง ทำให้เขาเขียวเป็นบริเวณที่มีความหลากหลายของพรรณไม้สูง อีกทั้งยังเป็นบริเวณที่มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ แต่ยังไม่เคยมีการศึกษาความหลากหลายของกล้วยไม้ในพื้นที่นี้มาก่อน จึงสมควรที่จะทำการศึกษาความหลากหลายของกล้วยไม้ในพื้นที่นี้

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อทางอุทยานฯ ในการจัดทำเอกสารและป้ายสื่อความหมายในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ เป็นแนวทางในการอนุรักษ์กล้วยไม้ในพื้นที่และเป็นพื้นฐานต่อการวิจัยการนำกล้วยไม้ไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อชุมชนโดยรอบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความหลากหลายของกล้วยไม้บริเวณเขาเขียว อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานทางด้านความหลากหลายของกล้วยไม้สำหรับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์
2. เป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้เพื่อการคัดเลือกกล้วยไม้ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพืชประดับกระถางและไม้ตัดดอก